

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/66/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7123216635
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Miková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7123216635.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Mikovej a členiek senátu JUDr. Gizely Majerčák a JUDr. Dany Popovičovej v spore žalobcu A. B. C., nar. XX.X.XXXX, bytom D. X, XXX XX D. zastúpený Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka CSc., s.r.o. so sídlom Ku Potoku 4, Košice, IČO 54725542 proti žalovanému Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, za porušenie práva Európskej únie Slovenskou republikou, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice zo dňa 24. januára 2024 č.k. 66C/12/2023-114

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v napadnutom rozsahu vo výroku I. o vyhovení žalobe a výroku III. o náhrade trov konania.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Mestský súd Košice (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozsudkom uvedeným v záhlaví uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000 €, zamietol žalobu v prevyšujúcej časti a priznal žalobcovi náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu 100 %.

2. Rozhodol tak o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovanej žalobcom v sume 5.000 eur, za porušenie jeho práv garantovaných právom Európskej únie (ďalej aj „Únia“) Slovenskou republikou (SR) v období od 26.9.2020 do 25.9.2023. Vychádzal zo žaloby, ktorou žalobca uplatnil náhradu škody ako člen Hasičského a záchranného zboru z dôvodu, že rozvrhovaním jeho pracovných zmien podľa vnútroštátneho práva, dochádza k porušeniu maximálneho rozsahu pracovného času garantovaného Článkom 6 písm. b/ Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej „Smernica“). Podľa uvedeného ustanovenia Smernice, členské štáty majú povinnosť prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas u každého pracovníka vrátane nadčasov v období 7 dní neprekročil 48 hodín. Žalobca poukázal na to, že zákon č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore (ďalej „zákon č. 315/01 Z.z.“), ktorým sa spravujú pomery žalobcu ako hasiča v Prílohe k zákonu uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica, no v skutočnosti sa tak nestalo. Služobná pohotovosť nariaďovaná žalobcovi nie je považovaná za súčasť jeho služobného (pracovného) času a § 96 ods. 2 Zákonníka práce, ktorý výslovne ustanovuje, že súčasťou pracovného času je nariadená pohotovosť, je zákonom č. 315/01 Z.z. vylúčený z aplikácie na právne vzťahy príslušníkov hasičského zboru. Žalobca poukazoval na to, že v dôsledku uvedeného je mu opakovane nariaďovaný výkon práce v 16,5 hodinových zmenách, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť, po ktorej 24-hodinovej zmene súhrn týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Služobná pohotovosť je určovaná počas služobného dňa na čas nočných hodín nasledovne: v rokoch

2019-2021 na čas od 22:30 hod. do 5:30 hod., t. j. 7 hodín (od 7:00 do 22:30 a od 5:30 do 7:00 - štátna služba, t. j. pracovná zmena v trvaní 17 hodín), v roku 2022 a 2023 na čas od 22:00 hod. do 6:00 hod., t. j. 8 hodín (od 7:00 do 22:00 a od 6:00 do 7:00 - štátna služba, t. j. pracovná zmena v trvaní 16 hodín). V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, režim služobnej pohotovosti sa mení na prácu nadčas. Zodpovednosť žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva Únie žalobca odvodzoval od rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (ďalej tiež „SDEÚ“ alebo „Súdny dvor“) vo veci C – 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales, C – 429/09 G. Fuß , C- 437/05 Vorel, C-397/01 Pfeiffer, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame, C-524/04 Test Claimant, z ktorých rozhodnutí vyplýva, že Článok 6 písm. b/ Smernice má ako norma komunitárneho práva priamy účinok priznávajúci priamo jednotlivcom právo, ktoré môžu uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Podľa záverov rozhodnutí Súdneho dvora, ustanovenia Smernice sa vzťahujú aj na postavenie hasičov zamestnaných vo verejnom sektore, a pokiaľ taký pracovník odpracoval týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas vyplývajúci z Článku 6 písm. b/ Smernice, môže sa dovoliavať vyvodenia zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody. Členské štáty Únie nemôžu určovať rozsah pôsobnosti Článku 6 písm. b/ Smernice tak, aby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne ho určitým spôsobom obmedzovali. Pracovná pohotovosť, počas ktorej je pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pracovného času. Súdny dvor ďalej konštatoval, že samotná Smernica neobsahuje ustanovenia týkajúce sa procesu náhrady škody, preto je na vnútroštátnom práve členského štátu pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity právnej úpravy určiť, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy Únie má byť nahradená poskytnutím dodatočného náhradného voľna, či finančným odškodnením, a definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu a výpočtu náhrady škody. Vnútroštátny súd v konaní o náhrade škody musí osobitne zabezpečiť, aby zvolený spôsob náhrady bol v súlade so zásadou rovnocennosti, teda podmienky náhrady nesmú byť menej výhodné, ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy, a v zmysle zásady efektivity nemôžu vychádzať z takých ustanovení, ktoré by viedli k praktickej nemožnosti, či nadmernému sťaženiu získania náhrady v konaní pred súdom. S poukazom na judikatúru tvrdil, že splnil podmienky na priznanie nároku na náhradu škody lebo : 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi porušením a škodou existuje príčinná súvislosť. Pravidelné nedodržiavanie maximálneho týždenného pracovného času sa prejavilo v osobnostnej sfére žalobcu predovšetkým vo vzťahu k úrovni a kvalite ochrany jeho práva na zdravie, čo sa negatívne dotýka aj celkovej osobnej integrity, zásahu do práva na súkromie a rodinný život, keď na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci. Škoda vzniknutá v dôsledku straty času na odpočinok má nemajetkovú povahu, ktorej v zmysle podmienok jej uplatnenia zodpovedajú ustanovenia § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby, ktoré upravujú právne vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa Občianskeho zákonníka sú v zásade identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime únieovej zodpovednosti. Vzhľadom na charakter a dlhodobosť porušovania práva na odpočinok považoval žalobca žiadanú peňažnú náhradu za primeranú na účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy.

3. Výpismi z dochádzkového systému mal súd preukázané, že v rozhodnom období nebol týždenný 48 hodinový pracovný čas rešpektovaný. Hasiči strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny - prvá, druhá a tretia zmena, každý tretí deň odsľúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna. Mesačne odsľúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien. V službe strávia hasiči bežne 240 až 264 hodín mesačne. Do uvedenej kalkulácie nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Napríklad v mesiaci august 2021 strávil žalobca 216 hodín na pracovisku, v rámci fondu pracovného času mu je vykázanych len 153 hodín.

4. Pri hodnotení sporných otázok pasívnej vecnej legitímácie žalobcu, pôsobnosti Smernice, splnenia podmienok náhrady škody a primeranosti žiadanej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z ich jednoznačného vyriešenia výkladom Smernice v rozhodnutiach SDEÚ, nemajúc pochybnosti, že predmetom konania nie je mzdový nárok žalobcu, ale odškodnenie za ujmu spôsobenú porušením práva únie pri rozvrhu pracovného času. Poukázal na to, že zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii komunitárneho práva je založená na prednosti komunitárneho práva pred právom vnútroštátnym na základe čoho, sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať

sa „akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy“ alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Závaznosť komunitárneho práva vyvodzoval z Čl. 7 ods. 2, 5 Ústavy SR, podľa ktorého právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, v spojení s Čl. 144 ods. 1 Ústavy SR o tom, že sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Konštatoval, že zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna. Členský štát sa jej teda nemôže za žiadnych okolností zbaviť, ani sa z nej nemôže exkulpovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil.

5. Súd prvej inštancie právne vec posudzoval podľa Čl. 1, Čl. 2, Čl. 6, Čl. 16 Smernice, § 85, §86, §91, § 92, § 97, § 103, § 122 zákona č. 315/201 Z.z., vychádzajúc z rozhodnutí Súdneho dvora najmä vo veci Fuß C – 429/09, Vorel C- 437/05, Pfeiffer C -397/01, ktoré sa priamo dotýkali postavenia hasičov a pracovnej pohotovosti ako súčasť pracovného času, ktorá musí byť zahrnutá do priemerného týždenného 48-hodinového pracovného času. Dospel k záveru, že Smernica nebola správne prevzatá do vnútroštátneho právneho poriadku, pretože služobná pohotovosť sa podľa zákona č. 315/01 Z.z. nepovažuje za súčasť týždenného služobného (pracovného) času príslušníkov hasičského zboru, ale naopak, v zmysle zákona je definovaná samostatne, keď služobná pohotovosť bezprostredne nadväzuje na výkon štátnej služby v služobnom čase a začína sa až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase (§ 85, §86, §91, §92 zákona č. 315/01 Z.z.). Tento fakt vyplýva aj zo spôsobu odmeňovania služobnej pohotovosti, ktorá odmena nemá povahu služobného platu, ale podobu peňažnej náhrady v štátnej službe (§ 103 v spojení § 122 ods. 1 zákona č. 315/01 Z.z.). Žalobca minimálne od apríla 2020 do februára 2023 pracoval na zmeny, teda vykonával službu 16 hodín resp. 16,5 hodín a následne na to nadväzovala pracovná pohotovosť v trvaní 8, resp. 7,5 hodiny, počas ktorej bol v mieste výkonu služby k dispozícii zamestnávateľovi pripravený na prípadný zásah. Celkový čas, počas ktorého bol žalobca k dispozícii počas jednej zmeny vrátane služobnej pohotovosti, bol 24 hodín v jednom služobnom dni. Považoval preto za zjavné, že žalobca v dôsledku platnej vnútroštátnej úpravy, ktorá je v rozpore s právom Únie pracuje nad maximálny limit pracovného času povolený komunitárnym právom, v mesiaci január 2023 strávil viac než 263 hodín služobnou činnosťou, vykazovaných je mu len 176 hodín pre nezahrnutie nadčasov. V odôvodnení rozhodnutia súd poukázal na rozsudky Súdneho dvora vo veci C- 397/01 Pfeiffer, C-14/04 Dellas, C-429/09 Fuß, že časy pracovnej pohotovosti treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálne denného alebo týždenného pracovného času, keď rozhodujúcim faktorom pre konštatovanie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas je skutočnosť, že pracovník je povinný byť prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii v prípade potreby. Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti Článku 6 písm. b/ Smernice, tak aby uplatnenie nároku na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto hranicu, viazali na nejakú podmienku, alebo ho nejakým spôsobom obmedzili. Zdôraznil, že nie sú namieste výhrady žalovaného voči aplikácii Smernice na žalobcu – hasiča ako pracovníka vykonávajúceho aj zásahovú činnosť, pretože Súdny dvor vo veci C- 397/01 Pfeiffer C-429/09 Fuß, dospel k jednoznačnému záveru, že Článok 6 písm. b/ Smernice sa bez ohľadu na osobitné činnosti vykonávané hasičmi vzťahuje aj na ich postavenie, z ktorých dôvodov považoval za nenáležité vyžadovať od žalobcu preukázanie aktivity na odvrátenie škody, ako to navrhoval žalovaný. Súd považoval za zjavné, že žalobca v dôsledku platnej vnútroštátnej úpravy, ktorá je v rozpore s právom Únie pracuje nad maximálny limit pracovného času povolený komunitárnym právom. Vychádzajúc z vyššie zmienených rozhodnutí Súdneho dvora o práve pracovníka dovolávať sa pre porušenie Článku 6 písm. b/ Smernice náhrady škody voči štátu, ktorého zodpovednosť je založená na princípe objektívnej zodpovednosti za porušenie práva Únie, považoval za danú pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného, na ktorej nič nemení ani prípadná možnosť žalobcu žiadať o náhradu škody tiež verejnoprávneho zamestnávateľa. K námietke miestnej nepríslušnosti uviedol, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky s miestom výkonu štátnej služby na Hasičskej stanici v E. - A. X, E., preto je miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie veci, nakoľko v sídle obvodu miesta výkonu práce došlo k ujme, ktorú si žalobca v tomto konaní uplatňuje.

6. Súd prvej inštancie hodnotil ako splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva Únie, vyvedenú z judikatúry Súdneho dvora C- 429/09 Fuß, C-118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame, ktorá zodpovednosť je daná, ak 1/ vyplýva z porušenia právnej normy Únie, ktorej cieľom bolo priznať jednotlivcovi práva, 2/ išlo o porušenie dostatočne závažné a 3/ medzi týmto porušením a spôsobenou

škodou jednotlivcovi existuje priama príčinná súvislosť. Súd vychádzal zo záverov rozsudku vo veci C-429/09 Fuß, že Článok 6 písm. b/ Smernice priamy účinok a priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Porušenie práva únie je v prípade porušenia tohto ustanovenia Smernice dostatočne závažné, pretože je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti, lebo otázka súvisiaca s pojmom pracovný čas neponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je pracovník prítomný na pracovisku je súčasťou pojmu pracovného času v zmysle Smernice. Dospel tiež k záveru, že medzi porušením Článku 6 písm. b/ Smernice a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, ktorý by inak čerpal, ak by bol dodržaný maximálny pracovný čas pripadajúci na 7 dní, je priama príčinná súvislosť. V otázke zavinenia vzniknutej škody žalobcom, ktoré žalovaný videl v tom, že žalobca neoboznámil zamestnávateľa so svojimi výhradami voči rozvrhu pracovného času súd uviedol, že je irelevantné, či žalobca vyvíjal aktivity k odvráteniu škody, keďže takáto požiadavka nevyplýva z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa zodpovednosti štátu za porušenie noriem Únie o úprave pracovného času s odkazom na rozsudok C-429/09 Fuß.

7. Pri posudzovaní nároku vzal do úvahy, že následkom porušenia práva Únie vznikla žalobcovi nemateriálna ujma, lebo bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať, pričom účelom Smernice bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyššiu stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám tak, aby všetci pracovníci mali primeranú dobu odpočinku. Vzhľadom na zásah do práva žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie, súd v súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka. Pri stanovení sumy náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla a nevyhnutne aj na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu, pričom medze svoje úvahy stanovil súd tiež v porovnaní s náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka (súd pri stanovovaní kritérií dáva do pozornosti bod 95 rozsudku Fus). Pri riešení otázky primeranosti odškodnenia súd tiež zohľadňoval aj výšku náhrad, ktoré súd priznal v obdobných veciach. Prihliadal na to, že nezarábanie času pracovnej pohotovosti do pracovného a služobného času žalobcu je v zmysle judikatúry SDEÚ závažným zásahom do práva jedinca, počas ktorého bol ukrátený o čas odpočinku, ktorý mohol tráviť s rodinou, psychicky a fyzicky regenerovať, zlepšovať svoju fyzickú a mentálnu kondíciu, rozvíjať rodinný a spoločenský život. Z výpovede žalobcu zistil, že prácu vykonáva za daných podmienok už 13 rokov, má špecializáciu hasičstrojník, väčšinu voľných dní je na školeniach, teda práca nad smernicou upravený rozsah týždenného pracovného času mu bráni v riadnej starostlivosti o rodinu s dvoma malými deťmi vo veku 12 a 7 rokov, musia preto vypomáhať aj rodičia, je obmedzený v trávení voľného času, často vymeškáva rodinné návštevy a oslavy. S prihliadnutím na zistené okolnosti, súd prvej inštancie považoval za zodpovedajúce intenzite zásahu a jeho následkom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000 eur, v zostávajúcom rozsahu žalobu ako nedôvodnú zamietol. Zamietnutie nároku odôvodnil tým, že sumu v žalobcom uplatnenej výške súd priznávajú v prípadoch zásahu práva na ochranu osobnosti spočívajúcom v porušení práva na súkromie a rodinný život, ku ktorému dochádza napr. aj v prípade ublíženia na zdraví či zverejnenia a šírenia difamujúcich skutočností, čo vzhľadom na intenzitu zásahu do osobnostného života a následkov nemožno (zásadne) ohodnotiť rovnako. Priznanie odškodnenia žalobcovi vo veci 29C/58/2022 nepovažoval za rozhodujúce, keďže sa týkalo iného obdobia, pričom dôvody odškodnenia nemajetkovej ujmy za ďalšie obdobie sa nezmenili a trvajú.

8. Žalobcovi priznal plnú náhradu trov konania proti žalovanému podľa § 255 ods. 1 CSP uvádzajúc, že žalobca bol v konaní úspešný, lebo ustálenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu, nebolo preto možné žalobcu zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku tejto úvahy.

9. Rozsudok odvolaním napadol žalovaný, podľa obsahu odvolania z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. a/, d/, f/, h/ CSP, že neboli splnené procesné podmienky (a/), konanie má inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia

veci (h/). Žiadal, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanému náhradu trov konania.

10. Žalovaný v odvolaní tvrdil nedostatok právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie veci dôvodiac, že základným predpokladom úspešnosti žaloby bolo preukázať, že obsah Smernice bol skutočne nesprávne prevzatý do zákona č. 315/01 Z.z., pričom súdu neprislúcha právo posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov so Smernicami EÚ, a to ani ako predbežnú otázku. Vytkol súdu prvej inštancie, že v napadnutom rozsudku sa nezaoberal tým, či do jeho právomoci vôbec patrí riešenie takejto otázky, z ktorých dôvodov hodnotil rozsudok ako arbitrárny. Zotrvával na námietke nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie, v ktorej súvislosti považoval za potrebné poukázať na zrejmy rozdiel medzi pojmami prebratie (transponovanie) smernice a aplikácia smernice. Pokiaľ zákon č. 315/01 Z.z. neustanovuje výslovne, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času, to neznamena, aby Smernica bola do zákona č. 315/01 Z.z. nesprávne prebratá, keďže nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice, a to aj vzhľadom na priamy účinok Smernice. Žiadne ustanovenie zákona nie je v rozpore s obsahom Smernice. Až prípadná nesprávna aplikácia Smernice môže zakladať nárok žalobcu na náhradu škody, za ktorú však nenesie zodpovednosť štát, pretože nie je zamestnávateľom žalobcu a ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii Smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí medzi dvoma samostatnými subjektmi rozlišovať, s ktorou otázkou pasívnej legitímácie sa súd prvej inštancie nevysporiadal. Považoval za nesprávne vztiahnutie vecnej pôsobnosti Smernice 2003/88/ES na daný prípad uvádzajúc, že rozsah pôsobnosti tejto smernice je v čl. 2 ods. 1 pozitívne vymedzený a v čl. 2 ods. 2 vymedzený negatívne. Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa spomínaná smernica na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto nemohli byť porušené jej ustanovenia. Úlohy, ktoré príslušníci hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany integrovaného záchranného systému a právnej úpravy samotného hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“, čo podľa názoru žalovaného potvrdzuje znenie § 12 zák. č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane, § 3 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z.z., § 8 ods. 1, § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme. Osobitná činnosť služieb civilnej ochrany je vylúčená z pôsobnosti Smernice skrz Článok 1 ods. 3 prostredníctvom Článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C-429/09 Fuß, na ktoré poukazoval žalobca, a z ktorého vychádzal aj súd prvej inštancie nie je možné považovať za smerodajné, pretože sa týkalo pozície mestského hasiča, u ktorého je režim výkonu práce odlišný od režimu, v ktorom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v SR, ktorého zriaďovateľom je štát, a ktorým sa poskytujú aj nemalé výhody, definitíva, či osobitný systém sociálneho zabezpečenia.

11. Žalovaný namietal aj splnenie predpokladov vzniku nároku na náhradu škody dôvodiac, že žalobca nepreukázal, aby mu akákoľvek škoda vznikla, pretože pri nariadenej služobnej pohotovosti má vymedzený priestor na odpočinok, môže sa venovať aj inej činnosti, prácu nemusí vykonávať z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa, a za takto stanovený čas dostáva aj pracovnú odmenu ako kompenzáciu za to, že v prípade potreby zásahu bude k dispozícii. Ak by napriek uvedenému súd dospel k záveru, že služobná pohotovosť, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa zarátavať do pracovného fondu, tak to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody, pretože v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame, mal vnútroštátny súd tiež preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah. Žalobca nevyvinul žiadnu aktivitu, aby vzniku škody predišiel, neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť a zamestnávateľ nemal vedomosť, že výkon služobnej pohotovosti pociťuje žalobca ako ujmu, nebol tak možné obmedziť jej rozsah, či zabrániť jej vzniku. Nakoľko bolo na úvahe súdu, akým spôsobom odškodní žalobcu, a v zmysle judikatúry Súdneho dvora mohol rozhodnúť aj tak, že udelí dodatočné náhradné voľno. Neboli zohľadnené reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy, dovolenka, či práceneschopnosť, keď žalobca nebol k dispozícii zamestnávateľovi, nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú nad limit pracovného času, tabuľky priložené k žalobe nepovažoval za dôkaz o vzniku ujmy. Zastával názor, že žalobca vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času a času pracovnej pohotovosti, no nebolo preukázané, či skutočne dochádzalo k

prekročení maximálneho limitu pri referenčnom období 6 mesiacov, na ktoré obdobie je nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas hasičov.

12. Žalovaný nesúhlasil ani so spôsobom, akým sa súd prvej inštancie vysporiadal s otázkou formy a rozsahu priznaného odškodnenia nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 1 OZ, nepovažoval za preukázanú existenciu nejakej závažnej ujmy u žalobcu. Dôvodil, že z rozhodnutia nevyplýva akými dôkazmi mal súd preukázané zníženie dôstojnosti alebo vážnosti žalobcu v spoločnosti v značnej miere podľa § 13 ods. 1 OZ, alebo existenciu nejakej závažnej ujmy. Pri hodnotení závažnosti ujmy sa vychádza z okolností prípadu, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzity zásahu, jeho trvania a dôsledkov, keď nerozhoduje subjektívne hľadisko, ale objektívne dôvody, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase pocítovala každá iná fyzická osoba. Žalobca sa nedomáhal, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu. Otáznym pre odvolateľa zostalo, akú inú činnosť žalobca by chcel vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. Za nadčasy bol aj primerane odmeňovaný. Výšku súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy považoval za neprímeranú v porovnaní s výškou náhrad priznávaných za telesné zranenia alebo obetiam násilných trestných činov. Zastával názor, že žalobca, ktorého v konaní zaťažuje dôkazné bremeno v konaní dosiaľ nepreukázal zásah do súkromného ani rodinného života, či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku sumy priznanej súdom prvej inštancie. S odôvodnením, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nesprávne, žiadal tiež o zmenu výroku rozhodnutia o náhrade trov konania ako súvisiaceho výroku tak, že mu bude priznaná ich náhrada proti žalobcovi.

13. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol potvrdiť rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny. K právomoci súdu vo veci konať a rozhodnúť poukázal na povinnosť vnútroštátnych súdov únie vykladať vnútroštátne ustanovenia v súlade s právom únie a neaplikovať tie právne normy, ktoré sú s právom únie v rozpore. Zdôraznil, že každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únievého práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť únievú normu pred vnútroštátnou normou. Slovenská republika ako členský štát a adresát Smernice je zodpovedná za prijatie opatrení na dosiahnutie jej účelu, lebo štát zodpovedá za jej správnu transpozíciu, preto je pasívne vecne legitimovaným subjektom, za ktorý koná ako príslušný ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor Ministerstvo vnútra SR. K namietanej pôsobnosti Smernice uviedol, že „výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia, lebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy“, k čomu odkázal aj na rozhodnutia SDEÚ (vo veci C-52/04, C-397/01, C-518/15 R.Matzak), čo vyvracia tvrdenia žalovaného, že Smernica sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávaného Hasičským a záchranným zborom SR. Požiadavke Smernice je možné vyhovieť len vtedy, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času, čo však zák. č. 315/2001 Z.z. neustanovuje, k čomu citoval § 92 zákona. Uviedol, že judikatúra SDEÚ, z ktorej vychádzal súd prvej inštancie, jednoznačne radí stav pracovnej pohotovosti, do rozsahu týždenného pracovného času. Nakoľko služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom, pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. pritom nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času, čím zákon č. 315/2001 Z. z. ako právna úprava lex specialis sa odlišuje od §96 ZP, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru SD EÚ; Zákonník práce v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru sa však nevzťahuje. Došlo tak k nesprávnemu transponovaniu Smernice do vnútroštátneho poriadku, čo dokladujú aj žalobcom predložené prehľady o výkone služobnej činnosti. Zohľadnené sú skutočne odpracované hodiny bez času služobnej pohotovosti. Výpis dochádzkového systému SAP o evidencii pracovného času žalobcu, obsahuje plánované hodiny (PH), skutočne odpracované hodiny (OH), rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom bez času služobnej pohotovosti (RO) potvrdzuje, že jeho pracovný čas prekračuje limit 48 hodín týždenne, práve z dochádzkového softvéru SAP vychádza aj zamestnávateľ pri výpočte služobného príjmu. V dobe, po ktorú je hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48 hodinový týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojím časom,

venovať sa sebe, rodine, oddychovať a regenerovať, nemôže reálne naplňovať právo na odpočinok. K tvrdeniu žalovaného o odpočinku žalobcu počas pohotovosti poukázal na to, že Súdny dvor v rozsudku C-514/20 (bod 32) dospel k záveru, že v rámci času pracovnej pohotovosti sa pracovník, ktorý je povinný zdržiavať sa na svojom pracovisku a byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje. Celú túto dobu treba preto kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú pracovníkom počas uvedenej doby. Iba dodržiavanie stanoveného režimu odpočinku môže poskytnúť skutočnú záruku ochrany zdravia zamestnancov, zosúladienie pracovného a rodinného života, a v dôsledku straty práva na odpočinok dochádza k vzniku nároku na náhradu nemateriálnej ujmy. So zreteľom na judikatúru SD EÚ nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únievého práva možno posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch a pritom aj slovenský zákonodarca uznal, že pri porušení únievého práva Slovenskou republikou (konkrétne čl. 4 ods. 3 písm. e) zákona č. 514/2003 Z. z.) môže dôjsť k nahradeniu nemateriálnej ujmy v peniazoch. Zákonnú možnosť úhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch pritom ani §13 ods. 2 OZ nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti, tieto prípady, kedy s ohľadom na intenzitu zásahu je možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, v §13 ods. 2 OZ sú vymenované len demonštratívne. Tento nárok plynúci z porušenia práva únie pri absentujúcej špeciálnej právnej úprave je dôvodne posúdiť ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 OZ, na základe ktorého priznané peňažné plnenie vychádzajúce z voľnej úvahy súdu bolo riadne zdôvodnené v zhode s rozhodovacou praxou.

14. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní podané neboli.

15. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP, z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok je v napadnutých výrokoch vecne správny, preto ho odvolací súd v zhode s § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

16. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 14. mája 2025 v pojednávacej miestnosti č. dv. 210, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli zverejnené na webovej stránke a úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle § 219 ods. 3 CSP.

17. Žalovaným tvrdené odvolacie dôvody neboli dané. Súd prvej inštancie konal a rozhodol na základe zákona zodpovedajúceho uváženia, že jeho právomoc na konanie je daná, a vo veci neexistujú žiadne procesné nedostatky konania, ktoré by boli dôvodom pre zastavenie konania alebo postúpenie veci inému súdu alebo orgánu. Súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie v rozsahu stanovenom zákonom rešpektujúc povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, ktorá zaťažuje strany sporu. Vykonané dôkazy súd prvej inštancie vyhodnotil v súlade s § 191, §192 CSP t.j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, ani to, aby skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplývali alebo v konaní nevyšli najavo. Zo správne zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil aj správny právny záver, keď aplikoval zodpovedajúcu právnu úpravu a zásady výkladu právnych noriem, ktoré aj správne interpretoval.

18. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie napĺňa tiež atribúty riadne odôvodneného súdneho rozhodnutia, keď obsahuje zrozumiteľné a odvolacím súdom preskúmateľné vysvetlenie dôvodov, na ktorých je založené. V súlade s kritériami § 220 ods. 2 CSP súd prvej inštancie uviedol, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, aké procesné prostriedky procesného útoku a procesnej obrany strany použili. Súd prvej inštancie jasne a stručne vysvetlil ako posúdil skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, a ktoré nie, a ako vec právne posúdil. V odôvodnení rozhodnutia sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre správne posúdenie veci a ustálenie podmienok zodpovednosti za škodu, ktorej náhrady sa v konaní žalobca domáhal. Odvolacie námietky žalovaného nemajú vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia a nie sú spôsobilé privodiť ani jeho zmenu. Odvolací súd nezistil ani

žiadne porušenie procesných práv, či inú vadu konania, ktoré by mohli mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces a nesprávne rozhodnutie vo veci, z ktorých dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil v zhode s § 387 ods. 1 CSP.

19. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie jeho správnosti vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného dopĺňa :

20. Otázku právomoci súdu na konanie je potrebné posudzovať vo vzťahu k predmetu sporu, ktorý je vymedzený uvedením podstatných skutkových okolností, na ktorých žalobca zakladá nárok. V predmetom prípade ide o peňažný nárok žalobcu majúci povahu nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi mala vzniknúť v dôsledku porušenia jeho úniou garantovaného práva na 48 hodinovú týždennú pracovnú dobu ustanovenú čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Predmet sporu sa teda nepochybne týka práva únie. Žalobca už v žalobe odkazoval na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o všeobecných predpokladoch náhrady škody jednotlivcom voči členským štátom vo veci C – 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales, C – 429/09 G. Fuß , C- 437/05 Vorel, C 397/01 Pfeiffer, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame, C-524/04 Test Claimants Thin Cap, a zdôvodňoval svoj nárok závermi rozsudku SDEÚ C-429/09 Fuß priznávajúcich taký právo na náhradu škody priamo osobám vykonávajúcim prácu hasiča. Pokiaľ teda žalobca odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, môže sa dovoliť zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu za škodu mu spôsobenú. Z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Za splnenia zákonných predpokladov štát musí s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody sú stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách a nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

21. V zmysle čl. 144 Ústavy SR a tiež čl. 3 CSP súd je viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami SR, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora EÚ. Vzťah únievého a vnútroštátneho práva sa tak riadi zásadou prednosti a tiež povinnosťou vnútroštátnych orgánov aplikovať normy únievého práva z úradnej povinnosti (ex officio). Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v Článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

22. Nemožno preto prisvedčiť názoru žalovaného, že vnútroštátnemu súdu neprináleží prejudiciálne preskúmať súlad vnútroštátneho práva s únievým právom. Zo zásady prednosti práva EÚ pred vnútroštátnou normou vyplýva totiž povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomoci a voľnej úvahy nielen vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, ale pokiaľ táto interpretácia možná nie je, ukladá mu aj neaplikovať s právom únie nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa vnútroštátna právna norma mala uviesť do súladu s únievým právom (SD EÚ C -231 - 233/06, C - 128 - 131/07). Keďže existuje povinnosť súdu vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom EÚ, tým nepochybne je daná jeho právomoc aj posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom EÚ a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu EÚ. Súd prvej inštancie v danom prípade neprekročil preto svoje právomoci, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či (ne)došlo k prevzatíu (transpozícia) smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. a či k tomu (ne)došlo spôsobom zaručujúcim jednotlivcovi touto smernicou priznané právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas. SD EÚ pritom napr. v rozsudku vo veci C - 456/98 Centrosteeel vo vzťahu k vnútroštátnym súdom vyjadril požiadavku kontrolovať správnosť preberania smerníc, na čom je vystavaná jeho doktrína priamej a nepriamej aplikácie únievých smerníc vnútroštátnymi orgánmi. Rovnako podľa právnej teórie v

prípade, že v konaní pred slovenským súdom alebo správnym orgánom vzíde otázka aplikácie smernice únie, nevyhne sa tento orgán komparácii ustanovení smernice s ustanoveniami slovenského predpisu, do ktorého smernica bola transponovaná, aby zistil, či smernicu má aplikovať priamym alebo nepriamym spôsobom. Za tým účelom súdny alebo správny orgán by mal porovnať konkrétne znenia slovenského transpozičného predpisu so znením ustanovení transponovanej smernice (pozri E. F., E. F., Primárne právo Európskej únie, aplikácia a výklad práva Únie s judikatúrou, 3. vydanie, 1097s, str. 181).

23. Súd prvej inštancie správne vyriešil aj otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Porušenia únievého práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípady C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu únievému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kühnne a Heitz), ad 4/ na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Köbler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich,) : 1/ porušená únieová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie únievého práva je dostatočne závažné a 3/ medzi porušením únievého práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

24. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s únieovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez únievého prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z únieovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez únievého prvku. Zásada účinnosti – efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá únieové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných únieovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval.

25. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analógie legis rešpektujúc princípy únievého práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z.z., ktorý v § 4 písm. e/ vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/01 Z.z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z.z. vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z.z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a/, d/ Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b/ Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princíпов ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným

subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z.z.. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitímácii žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť (napr. C 429/09 G. Fuß bod 46).

26. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia citoval judikatúru Súdneho dvora, v ktorej bol riešený výklad komunitárneho práva vzťahujúceho sa na danú vec, a ktorý bol preto pre konajúci súd záväzný. S odkazom na rozhodnutia SDEÚ, ktoré riešili obdobnú alebo totožnú právnu otázku konštatoval, že boli splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu (C-429/09 Fuß, C-437/05 vo veci Vorel, C-397/01 Pfeiffer.), ku ktorým záverom nevzniesol žalovaný žiadne relevantné výhrady ani na súde prvej inštancie, ani v odvolaní. Obrana žalovaného je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvod (ani možnosť) sa odchýliť, vzhľadom na zhodné skutkové okolnosti prípadu. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor rozhodol, že Článok 6 písm. b/ Smernice má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Článok 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z pôsobnosti Smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení Smernice“ (C-397/01). Činnosti, vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby (okrem prípadov výnimočných okolností) patria do rozsahu pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, takže článok 6 písm. b) tejto Smernice bráni prekročeniu 48 hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas vrátane zásahových služieb. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice (bod 52, 55 vo veci C 397/01 až 403/01 Pfeiffer, bod 56 vo veci C 429/09 Fuß, bod 27 až 30 vo veci C 518/15 Matza). Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že Smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b/ Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkolvek podmienke, alebo akémukolvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliť priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 Fuß). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti Čl. 6 písm. b/ Smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C 397/01 Pfeiffer bod 99, C 429/09 Fuß bod 35,52). SDEÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (napr. bod 95 D. Pfeiffer), a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (napr. bod 27 C-437/05 Vorel). Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor túto otázku riešil v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß keď potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou. Nie je tak podstatné, akým spôsobom žalobca vykonáva služobnú pohotovosť, či je alebo nie je povinný byť bdely a aktívny počas trvania služobnej pohotovosti, pokiaľ musí byť po stanovený čas k dispozícii zamestnávateľovi. Bez vplyvu na porušenie Článku 6 písm. b/ Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena.

27. Z predložených listín o výkone služobnej činnosti vyplývalo, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b/ Smernice. K prekročeniu maximálneho limitu dochádza bez ohľadu na skutočnosť, či posudzované referenčné obdobie bolo štvormesačné alebo šesťmesačné. V danej veci žalobcom predložené dôkazy o počte ním odpracovaných hodín nad limit stanovený normami Únie neboli v konaní relevantne spochybnené. Odvolateľ preto neopodstatnene namieta, že súd prvej inštancie sa nezaoberal posúdením, či žalobca preukázal, že v rozhodnom období skutočne pracoval nad tvrdený limit 48 hodinového týždenného pracovného času, keď považoval za potrebné zohľadniť aj nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v období 6 mesiacov. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihliadajúc na to, že Čl. 6 písm. b/ Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchyliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávného vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únieového práva (bod 83 C-429/09 Fuß)..

28. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 OZ v spojení s § 11 OZ. Súd prvej inštancie správne posudzoval jeho nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámeri normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES. V záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania bolo jeho cieľom zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Správne sú preto závery súdu prvej inštancie, že vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa v zmysle judikatúry Súdneho dvora považuje za závažný zásah do práv, keď ide o nenávratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučineným a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy.

29. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú

ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

30. Žalobca vo svojich vyjadreniach ako i výpovedí na pojednávaní svoj nárok odôvodňoval porušením práva na odpočinok, zásahom do práva na vedenie osobného a rodinného života, keď je protiprávne ukracovaný o voľný čas, ktorý by mohol venovať osobnému rozvoju i budovaniu a udržiavaniu príbuzenských, rodinných a spoločenských vzťahov. Z jeho výpovede vyplynulo, že nemá dostatok času na regeneráciu síl a venovaniu sa rodine, výchove detí, psychicky aj fyzicky sa cíti vyčerpaný.

31. Zákonodarca nepodáva definíciu nemajetkovej ujmy a jej určenie, čo do výšky, je závislé na úvahe súdu. Nemajetková ujma sa prejavuje v ťažko definovateľnej a ešte ťažšie preukázateľnej sfére vnímania ťažkostí, nepohodlia, stresu a iných nežiaducich účinkov spojených so zásahom do základných ľudských hodnôt. Aj keď nemajetková ujma je škoda morálna, ideálna, imateriálna, prináleží za ňu poškodenému peňažná (materiálna) satisfakcia. Pri rozhodovaní o jej výške východiskom v rámci voľnej úvahy súdu je pritom jej primeranosť, t. j. mala by byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacia, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť neprimerane vysoká, t. j. nemala by byť zdrojom bezdôvodného obohacovania sa oprávnenej osoby.

32. Žalobca v dôsledku takeého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o stovky hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii, častokrát sa nemohol zúčastniť rodinných stretnutí, osláv, venovať sa svojim osobným záľubám, narušilo to jeho rodinný život s maloletými deťmi. Prihliadajúc k porovnateľným kritériám ako závažnosť ujmy, okolnosti zásahu, jeho intenzitu a trvanie, rozsah posudzovaného obdobia i negatívne prejavy zásahu na živote oprávneného, priznaná 2000 eur suma je konzistentná aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2CoPr/3/2019 (1.500 €), 11Co/162/2022 (2 500 €), 5Co/64/2022 (2 000 €), 6Co/129/2022 (2 500 €), 9CoCsp/4/2020 (2 089,60 €), 9Co/148/2021 (1 000 €), 6Co/60/2022 (2 000 €), 3Co/141/2022 (2 500 €) alebo aj Krajského súdu v Banskej Bystrici 16Co/53/2022 (4 169,46 €), 15Co/86/2022 (2 400 €), 15Co/81/2021 (2 400 €)).

33. Ako správne a zákonu zodpovedajúce hodnotil odvolací súd aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Predmetom sporu bolo priznanie nároku na náhradu škody (ujmy) spočívajúcej v porušení práva Únie členským štátom, ktorá škoda (ujma) vznikla v nemajetkovej sfére žalobcu. Výška plnenia závisela od úvahy súdu, na ktorú možno usudzovať len s určitou presnosťou vychádzajúc z konkrétnych okolností prípadu a poznanej judikatúry. No v konečnom dôsledku je to práve súd, ktorý má zohľadniť špecifiká každého jednotlivého prípadu, a na základe toho posúdiť nárok žalobcu ako dôvodný, či nedôvodný. V zmysle súdnej judikatúry, ako aj právnej teórie, na ktorú súd odkázal, sa strana sporu považuje za úspešnú bez ohľadu na výšku priznaného plnenia v prípadoch, ak bola konštatovaná dôvodnosť základu uplatňovaného nároku (komentár autorov k Civilnému sporovému poriadku Štefček, M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, C.H. Beck, 2. vydanie, 2022). Nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej mu porušením povinnosti štátu pri implementácii noriem komunitárneho práva bol súdom vyhodnotený ako opodstatnený, preto mu patrí nárok na náhradu trov proti žalovanému v plnom rozsahu. Až v samostatnom rozhodnutí o výške náhrady trov konania (§ 262 ods. 2 CSP), sa zohľadní rozsah priznaného plnenia.

34. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil, vrátane vecne správneho výroku o trovách konania.

35. nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté v súlade s § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný ako odvolateľ bol v odvolacom konaní neúspešný, preto mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepatrí, a vznikla mu povinnosť na ich náhradu procesne úspešnému žalobcovi.

36. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).